

Растислав ТЕРЗИОСКИ

ЕДНО ОБРАЌАЊЕ - МЕМОРАНДУМ НА МАКЕДОНСКИОТ НАРОДЕН СОЈУЗ ДО НАЈВИСОКИТЕ ПОЛИТИЧКИ ВЛАСТИ НА СОВЕТСКИОТ СОЈУЗ ВО ЛЕТОТО 1940 ГОДИНА

Користејќи ги создадените исклучително поволни прилики за испражување во архивите на Руската Федерација, Институтот за национална историја и Архивот на Македонија од Скопје, последниве неколку години од нив прибраа драгоцен граѓа за историјата на Македонија.

Особено значајни документи се најдени во Архивот на Министерството за надворешни работи на Руската империја, Архивот за надворешни работи на Руската Федерација, во бившиот Архив на Коминтерната, во Воено-историскиот архив на Русија, како и на повеќе други познати и малку познати архиви.

Претстои подготовка и публикување на повеќе томови од оваа граѓа, за што Архивот на Македонија и Институтот за национална историја, во договор со матичните архиви на документите и соодветните институции при Руската академија на науките во Москва, бараат и најпогодни средства и патишта. Во таа смисла, склучени се веќе и неколку конкретни издавачки аранжмани, па реално е да се очекува наскоро и успешна реализација на неколку научни проекти.

Во оваа прилика, претставуваме еден од мноштвото на споменати, непознати сведоштва за нашата понова историја.

Се работи за документ со кој група истакнати припадници и блиски на ВМРО (обединета) и БРП (К), во името на т.н. општ македонски народен сојуз, летото 1940 година се обраќаат до Президиумот на Врховниот совет на СССР и до претседателот на Народниот комесаријат на СССР, од кои се бара реално видување и помош во решавањето на македонското прашање.¹

¹ Основната содржина, односно барање може да се прочита во двете пропратени белешки на документот, со кои истиот на 15.10.1940 година се обраќа до Президиумот и до министерот за надворешни работи на СССР. Според нив, документот содржи опширна информација за историјата на Македонија и на македонското национално ослободително

Документот кој содржи вкупно дваесетина страници исчукан текст, во оваа прилика, го претставуваме со минимални скратувања и со одредени укажувачки коментари.²

движење како и за програмата на сојузната организација на македонските емигранти. Основниот пункт на таа програма се предочува во белешката “легална борба за воспоставување на Македонија во нејзините географски и економски граници како независна држава со полно и еднакво учество во управата на сите народности што ја населуваат, со полно равенство на сите и со еднакви религиозни, национални и политички права за нив.”

Во заклучокот на белешката се изнесува искажаната увереност во документот дека во новосоздадените услови на војната, Советскиот Сојуз ќе може да им укаже помош и поддршка” (Архив внешней политики Российской федерации, фонд 06, оп. 2, ед. хр. 127).

Според една подоцнежна изјава на едниот од осумте потписници на документот - Павел Шатев, некогашниот истакнат солунски гемиџија, заточеник во Фезен, тој е идеалниот творец и составувач на истиот.

Имено, Павел Шатев исправен пред истражните органи на државната безбедност во Скопје, каде во летото 1949 година му е судено по линија на ИБ, ги раскажува следниве околности во кои е настанат документот:

“Во овој период (се мисли на летото 1940 година б.м.), Германија од една страна и германофилските елементи во Бугарија од друга страна притискаа Бугарија по секоја цена да се определи со Германија. царот под овој притисок беше принуден на двапати да оди во Германија. Таму го застапил становиштето дека Бугарија нема ништо против да биде со Германија...

Дури се одигруваа гореизложените настани во Бугарија се водеа преговори меѓу Москва и Берлин. Никој не знаеше со што ќе се завршат, а имено дали ќе се погодат или не. Никогаш БРП(к) не беше во поголема збрка отколку овој пат. Тие немаа никаков определен став и просто на знаеја што да прават. Исто така и по македонското прашање нема никаков став, освен тоа да распространуваат летоци во кои се говореше да постои македонска нација, така оформени да не беа убедливи... По едно време додека кај мене Васил Ивановски, тој во тоа време беше илегален. Кај мене остана две вечери. Со него разговаравме скоро по сите прашања кога тој ми даде и леток пишуван на машина во рака со македонското прашање, започнавме разговорот потоа. Тој стоеше на становиштето дека Македонија е одделна нација. Моето мислење беше такво дека тие со тој начин на работа преку летци поскоро вадат очи отколку да пишат веѓи и мислеа дека за тоа е потребно да се издаде брошура во која теоретски да се обработи тоа прашање, а кое и нему му го реков. Тој ми објасни дека тоа тогаш не можело да се спроведе бидејќи немало луѓе за тоа што повидните биле или во затвор или во емиграција. На тоа му реков дека ако може ренегатот Васил Хаџикимов да пише неколку подлисника по тоа прашање и да докажува оти македонската нација не постои, а тоа се Бугари - може да го стори цела партија. Иванов му одговори дека тие го работат она што ќе му го речат од Москва по партиска линија и дека таа сега ја имаат сконцентрирано работата на поврзување и организирање на групите на секаде во Бугарија. По општата ситуација ми објасни дека се воделе преговори измеѓу СССР и Германија и дека тие го чекаат исходот од тие преговори, така што во моментот немало определен став. од ова заклучив дека тие го работат она што ќе му го речат од Москва. Сличен разговор сум видел и со Ѓорѓи самарџиев - Бугарин - за тоа време нелегален, кој ми го потврди истото...

Во ова време речиси сите мислеа дека меѓу Берлин и Москва ќе се постигне компромис. Десницата - националистите од извршниот легален македонски комитет кој

Насловот на документот гласи: До Президиумот на Врховниот совет на Сојузот на советските социјалистички републики и претседателот на Советот на народните комесари на Сојузот на советските социјалистички републики.

Откако во почетокот се дава поширока претстава за географската местоположба на Македонија, во документот се говори за нејзините чудесни природни убавини, богати можности за процут на земјоделството, прекрасната клима, за драгоцените рудници итн. Во документот се расправа за богатата и тешката историја на македонскиот народ, бројните поробувања, поделби и неправди. Опширно се расправа за светски познатите културни дострели на македонските простори: Кирил и Методиј, Богомилството и сл., потоа, за револуционерните борби на македонскиот народ, за оправданите но постојано спречувани стремежи на Македонците да зачекорат во заедница со слободниот свет.

раководеше со македонските братства во Бугарија - излегоа со еден мемоар, кој го поднесоа на сите ополномоштени инострани министри во Софија - вклучувајќи и на Русите и Германците, исто така и до редакциите на разни весници. Во овој мемоар се објавуваше дека е Македонија бугарска старина и како таква треба да се присоедини кон Бугарија. Ако тоа, засега не можело да се спроведе тогаш и истата да биде автономна... По ова прашање разговаравме со многу наши пријатели Македонци, меѓу кои и со Тодор Павлов во врска со тоа дека и ние преземаме нешто за да ги победиме нашите противници од Извршниот комитет и докажеме дека нивното становиште е неправилно. Со Тодор Павлов се сложивме јас да го составам мемоарот, а заклучокот го оставам како би го разгледале со Тодор Павлов. Јас го напишав и Отидов кај Тодор Павлов да го довршиме. Во изложенијата јас историски образложив за борбите на македонскиот народ и друго. Накрајот заедно со Тодор Павлов, кој ги изтаботи заклучоците, дадовме заклучок во кој се велеше дека на Македонците треба да им се дадат правата на одделен јазик, училишта и да им се даде културна автономија.

Не беше прецизирано прашањето за самостојноста на Македонија - одделно од Бугарија. Ова беше стварно минимално, но според Тодор Павлов, во тоа време и толку можело да се бара. Остана на тоа Павлов да разговара со раководители на БРП(к) и изложението препишано на машина му се достави на советската легација - бидејќи и на другите немаше смисол, бидејќи се говореше во истото дека Македонците се борат за социјално ослободување - во рамките на балканската федерација и слично. Откако беше одбрано од страна на БРП(к), потпишана од Тодор Павлов, мене (Шатев), Туше Делииванов - стар македонски деец, Перо Шанданов и други беше доставено на светската делегација коешто одма го прими. Тодор Павлов, меѓу другото, ми кажа дека во Москва во Министерството за надворешни работи шеф на балканскиот оддел бил некој си Александров, кого Павлов го познавал како познавач на балканските работи, значи и на македонското прашање, па затоа немало потреба повеќе да се пишува.”

(Види досие на П. Шатев, Институт за национална историја - Скопје, Одделение за документација).

² Според една подоцнежна изјава на Зафиров дадена пред судските истражни органи во Скопје 1949 година неговиот потпис како и потписот на Т. Делииванов не се оригинални и дека без нивно знаење, по сè изгледа се ставени од Павел Шатев. (Види досие на П. Шатев, изјава на М. Зафиров. Институт за национална историја - Скопје, Одделение за документација).

Во документот буквално се вели:

“... Во Македонија живеел еден воинствен трудољубив земјоделски и трговски народ чиј што историски развoтoк е мошне нерамен и чија што етнографска смеса и географско расположение влијаеле мошне многу на неговата трагична и тешка историска судбина, причините кои што лежат во неговиот сопствен економски развoтoк низ вековите.

Македонија по својата географска и стратешка положба, во продолжение на цели векови била објект, каде што се судрувале завојувачките апетити не само на нејзините соседи, а и на некои од големите империјалистички држави во Европа... . Македонија, освен по својата стратешка положба и во трговски и економски однос има значење, бидејќи низ неа врват големите трговски патишта кои што одат од Јадранското кон Белото Море и од Централна Европа кон Средоземно Море. Сите најкуси патишта од Централна Европа за Мала Азија и Африка минуваат низ Македонија. Ете зошто македонското население без разлика на расното и племенското потекло, без разлика на религија и народност, во продолжение на повеќе векови преживеало невидени во историјат превирања на судбината.

Во првите векови после Христа таа била под Рим, а подоцна во продолжение на неколку века и под Византија и Отоманската империја. Тука без дури да се спомнува за борбите и спротивставувањата на македонија низ долгогодишното римско и византиско ропство, ќе одбележиме и ќе ја подвлечеме борбата на Богомилите, кои што создадоа религиозна и социјална доктрина, која што придонесе за општата еволуција и уште во десеттиот век Богомилите беа претходници на реформацијата на Јан Хус, Калвин, Цвингл и Лутер и пионери на сите демократски идеи и учења на ново време... Уште во време на византиското владеење синовите на византискиот воено административен претставник во Солун - Лав - Кирил и Методиј (855 година), Словени по потекло изработија азбука со јазични и звукови особини на тогашниот македонски говор и ги превеле најважните христијански и богослужбени книги, кои што во времето играа важна политичка улога, Тоа дело на двајцата солунски, македонски рамноапостоли и дипломати се овенча со успех и најде широк прием во Бугарија, Србија, Русија... Така што Македонците се првите од сите јужни Словени кои што ја примија цивилизацијата и создадоа своја писменост, која што е и лулката на писменоста како на Бугарите, така и на Србите, Русите, Украинците и други.

Со пронаоѓањето на словенската азбука, на јазикот кој го говореа нивните сонародници, наречена глаголица, за првпат започнало учењето меѓу Македонците, исто така и преведување на христијанските книги. Преку распространувањето на новата писменост и херистијанството, Македонците станаа учители на целото словенство уште во осмиот век.

Од тогаш особено во деветтиот век тие имаа една вистинска словенска - црковна литература...

Климент од Охрид (Македонија) ја состави, понагледно азбуката наречена кирилица која е поудобна од првата, глаголицата од двајцата солунски браќа Кирил и Методиј. Климент сè до својата смрт (9.8.916 година) непрекинато работел за културно-просветната, а исто така и за економското издигнување на земјата. Во 10 век македонската литература добила свој тасок од новоро револуционерно движење против ханскиот дух на македонските бољари и иерарси, кои што безмилосно го експлоатирале народот. Таткото на тоа револуционерно движење бил поп Богомил од село Богомила (Велешко), Македонија. Револуционерниот подем на македонските народни маси дал поттик за процут на македонската богомилска литература, кое што ги прерипнала границите на Македонија, го завладеа духот на народите од другите дотогашни нации и движењето придоби светско значење. Македонската култура се развиваше паралелно со стремежите на народот за независност и слобода, како и за урнување на феодалниот систем и во стремежот за создавање на нов систем во чисто богомилски дух и принципи од чисто економска природа. Но, после откако византијците (во времето на императорот Василиј) ја разрушува Самоиловата држава... а после сето тоа ги потчинил под свое влијание малите балкански земји и покревајќи го ханскиот дух кај болјарите во сите земји, византијците успеаја да организираат еден внатрешен поход против сè богомилското и за искорнување на тоа творечко учење.

Откако Македонија потпадна под владеењето на бившата Отоманска империја, Турците се населија во земјата во својство на феудални владетелци... При големиот економски, национален и политички гнет, македонското население во разни епохи се бунтувало, востанувало против турскиот апсолутизам и феудализам. Така: во Скопско и Костурско имало востание уште во 1040 година, охрид 1081 година, Рупечел 1255, Малешево 1866, Кресна 1881, Охрид 1881, Пирин 1895, Горна Цумаја 1902. Но, сите тие биле делумно изолирани востанија коишто брзо биле задушувани...

Како што се знае, Внатрешната македонска револуционерна организација беше основана во 1893 година. Во едно релативно кусо време таа успеа да ја распространи својата мрежа во многу од градовите и селата во Македонија. Иако од самиот почеток беше со слаб револуционерен опит, во продолжение само за десет години успеа да подготви и спроведе едно вистинско народно востание, кое е единствено по родот во историјата на сите балкански народи.

Од 1896 година до општото востание 1903 година само четите на револуционерната организација имале 132 судири. Во тие судири учеству-

вале повеќе од 4.000 четници наспроти 72.000 војници. Од четниците биле убиени околу 500, а од војската 4.000 луѓе. Настрадале 160 до 170 села, без да го сметаме бројот на умрените по боишта, затвори, прогонства и политички афери, чиј број е голем.

На 28, 29 и 30 април истата година се случи атентатот во Солун, каде една група затвореници Македонци со напредни идеи, оформени во еден кружок “Гемиџии”, по примерот на руските револуционери, терористи од минатото се нафрлија на вложените во разни трговски и банкарски претпријатија, западноевропски капитали во Македонија, влегоа во отворена борба со турската власт. Во солунското пристаниште тие го изгореа францускиот трговски брод “Гвадалкивир”, ги минираа и разрушија со динамит зградите на “Отоманската банка” чиј капитал во времето беше исклучиво француски и англиски, ги разрушија гасоводните и водоводните цевки...

Илинденското општонародно востание кое формално беше прокламирано за 20.07.1903 година стар стил, и продолжи до крајот на ноември истата година, по својот размер и начин на борба е еден величествен и епохален настан. Тоа е од епохално значење бидејќи даде такви примери за себеодрекување, хероизам, идеализам, какви што има дури ретко во историјата на големите народи...

Македонија уште во почетокот на средните векови била изложена на наездата на различни словенски и турски племиња и во растојание од неколку векови земјата поминала од едени владетели на други - Бугари во времето на цар Симеон, Византијци, Латинската империја, пак Бугари и Византијци, а во XIV век и Срби - во времето на цар Душан (1342-1366 год.). секој од тие завојувања и владеења оставило свој печат врз етничкиот состав на населението, на неговата религија, бит и политички традиции, а тоа го обусловило неговиот извонреден широлик етнички состав - основата на идните национално-религиозни и политички раздори. Така што, етнографската смеса и особената географска положба на Македонија повлијаеле многу за трагичната историска судбина на македонскиот народ.

За етнографскиот состав на Македонија има цели томови на книги и студии на разни европски и балкански писатели, историчари и географи, од кои повеќето влегле во противречност со самата наука, само и само да ја заштитат, да ја оправдаат агресивноста, завојувачката или дележничката политика на сите влади на балканските држави...

Макар што националната преродба на македонските Словени започна уште во 18 век, револуционерното движење за национално ослободување започна во втората половина на XIX век.

Основните принципи на ВМРО уште во самиот почеток беа: слободна и независна Македонија, Македонија за Македонците, демократски и општонароден но револуционерен карактер на борбата со база во вна-

трешноста т.е. во самата Македонија. Социјалниот состав на организацијата беше широк и масовен: пред сè селани, пролетеризираните занаетчи, ситни трговци и народната интелигенција - пред сè учителите. Идеологијата и боречките методи на Организацијата беа така блиски за потиснатите народни маси, што во скоро време Организацијата доби широки, масовни размери и стана една голема сила. Организацијата си поставила не само политичко-револуционерни цели и задачи, но и заштита на економски слабите, заштита на работните македонски маси од гнетот на султанската власт, беговите, пашите како и од сите македонски чорбаџии...

Соседните балкански држави гледаа во Македонија под турска власт единствена слабо заштитна земја, која може да им послужи како база за проширување и имено затоа развива широка пропаганда во Македонија. Се испратија вооружени чети насочени да создаваат тешкотии и мачнотии во управувањето на граѓанската власт во Македонија, всушност го тероризираа, дури правеа масовни убиства и вистински колежи над масовното население. Внатрешната македонска револуционерна организација се спротивставуваше не само на националниот потиснувач - власта на султаните и феодалните бегови, туку и на стремежите за завојување и поделба на Македонија од соседните балкански држави...

Со знаењето и поддршката на Царка Русија се даде можност да се склучи сојуз меѓу Бугарија и Србија (13 март 1912 година), а малку потоа (29 мај 1912 година) сојуз и со Грција, со цел за заеднички дејства против Турција. Кон нив се присоедини и бившата Црна Гора (15 октомври 1912 година) и отпочна Балканска војна којашто приврши со распад на Турција и со договор за мир во Лондон (30 мај 1913 година), според кој целата турска територија на запад од линијата Енос-Мидија, без Албанија, се отстапуваше на балканските сојузници. Во почвата на поделбата на отстапената турска територија, а најглавно на самата Македонија, стана втора Балканска војна меѓу сојузниците на коешто се присоедини и Романија. На 10 август 1913 година во Букурешт се склучи договор за мир меѓу сојузничките страни според кој Македонија беше разделена на три дела од кои 32.000 квадратни километри - една половина на Грција, Србија 25.000 км² - четири десетини и 8.000 км² - една десетина на Бугарија.

Македонија не само што не се ослободи, а падна во едно уште потешко ропство при што противречностите, соперништвата меѓу големите држави и балканските држави уште повеќе се изострија, а во Македонија се создаде една неопислива лоша положба. Така што Балканската меѓусојузничка и Првата империјалистичка војна (1914-1918 година) покажаа дека македонското прашање е далеку од своето разрешување.

Новите завојувачи при спроведувањето на својата политика во Македонија создадоа уште поголеми и пострашни извори за спорови и борби. Новите поробувачи го одрекуваат правото не само на самоопределување, а и на постоење на македонски народ и сакаат историски да го обезличат...

Сложеноста и тешкотиите за правилно разрешување на македонскиот проблем не само што не ги очајува, а напротив повеќе ги натераа македонските револуционери да бараат патишта, можности и средства борбата да продолжи, сообразно со новосоздадените услови, без ниту зајота да се отстапи од старите вистински цели и задачи на Македонската револуционерна организација. Колку и да се скапи и големи дадените жртви на убиени и избркани македонски револуционери од трите дела на македонија, особено во Бугарија, македонското национално ослободително движење успеа да најде начин и можности да тргне по еден вистински национал-револуционерен пат, при што се потпре врз широките народни маси, но повеќе отколку ги промени старите методи на борба и ги најде своите природни сојузници - национал-револуционерните и социјал-револуционерните партии, групации и лица на балканските држави и борбата отпочна по линијата на масовната ослободителна борба, која во принцип ги исклучува сите четнички препади и терористички акции и политички убиства и во борбата се привлекоа пошироки народни маси како во Македонија, така и надвор од неа. практично во суштина таа историска улога се падна на новата ВМРО (обединета-1925 година)...

Новата македонска револуционерна организација ги обнови идеите и принципиелните состојби на старата ВМРО (Г. Делчев), ги објави за предавници на македонија и македонското дело сите лица и групи кои сознателно или несознателно беа тргнале по друг пат, ги прибра во едно сите македонски револуционери, создаде општо македонски и општо балкански револуционерен фронт по пат на масовната револуционерна борба, го воспостави старото единство во револуционерната организација и паралелно со своите природни сојузници во Македонија и балканските држави ја подигна борбата како против новите поробувачи, исто така општо и против европскиот и балканскиот империализам...

Со поткрепата на национал-револуционерните организации, групации и потпирајќи се на СССР како на единствен фактор, кој се јави на светската сцена како можен заштитник на сите угнетени, поробени народи, национални малцинства и економски и социјално угнетени и експлоатирани класи - работниците, селаните и народната интелигенција.

И во сегашниот момент, во Втората империјалистичка војна кога сите стари положби и постановки на насилничките договори за мир по силата на настаните што се развиваа се уништени, премавнати, македон-

скиот народ се бори за својата слобода, сметајќи пред сè на себе си, а едновремено и на своите природни сојузници - национално-револуционерните и социјално-револуционерните сили на Балканот, а уште повеќе на помошта и подршката на великиот СССР...

Македонија во своите географски и економски граници, обособени во одделна политичка единица која при полно равенство со останатите народи и држави на Балканот ќе може да влезе во идната сакана и спасувачка Балканска федерација - на тој идеал широките македонски народни маси, како во минатото, така и сега и во иднина се готови да ги дадат сите потребни жртви... Така и само во тој пат Македонија, која уште од древноста, во средните векови, и во подоцнежните епохи придонесе за општиот прогрес не само на Балканот, а и надвор од него, ќе може да ги развие, своите материјални и духовни сили, да се развива економски и културно, да ги стигне останатите свои собраќа, при што од јаболко на раздорот стане обединувачки фактор меѓу балканските народи, а со тоа најдобро и најуспешно ќе придонесе за општиот прогрес како на Балканот, така и во Европа.

Сојузничката организација на македонските емигранти чиј лозунг е: Македонија за Македонците, има за цел:

1. Да војува по легален начин за воздигање на Македонија во нејзините географски и економски граници во независна држава со полно и рамно учество во упатствата и на сите народности што ја населуваат, при полно равенство и прави и при еднакви врски, народносни и политички права за нив.

2. Да ја култивира идејата за создавање на Балканска федерација, за да се отстрани на тој начин соперништвото меѓу балканските народи и примерот нивните културни, стопански и економски интереси.

3. Да се популаризира македонската кауза меѓу туѓиот свет.

4. Да ги сплотува и обединува македонските емигранти, без разлика на вера и народност, организирајќи ги за културно и материјално воздигање и да работи за нивното политичко воспитување во духот на својата цел.

5. Да им помага на емигрантите кои имаат потреба, членовите на Организацијата и да содејствува за културно-стопанскиот напредок на Македонија (чл. 3 од Уставот на Сојузот на македонските емигрантски организации).

Ние не се сомневаме дека владата на СССР, верна на својата внатрешна и надворешна политика по националното прашање спроведена така умешно и мудро од соодветните лица и институти, ќе ја земе под внимание ова молба и при можен благопријатен и удобен случај ќе му олесни на македонскиот народ во борбата за полно, целосно, економско и национално ослободување, при што пред сè ја осуети каква и да е нова

поделба на Македонија или санкционирањето на постоечката, едновремено со тоа ја поткрепи македонската национал-револуционерна ослободителна борба притоа потпомага и настојува за брзото реализирање на следните минимални барања кои што се на сите просветени македонски национални дејци и ги изразуваат желбите и копнежите на целиот македонски народ, без разлика на вера и народност:

1. Ставање крај на неподносливата асимилаторска политика спроведувана систематски и со жестокост во Македонија.

2. Земја на безимотните и малоимотните селани.

3. Правото на Македонците да се третираат како самостојна народносна единица.

4. Самоопределување на Македонија - како област со специфични стопански, битови, јазични особености и посебен етнографски состав на населението.

5. Правото на слободата на Македонците да се пројавуваат и воспитуваат во духот на политичките традиции на својата полувековна борба.

6. Полна амнестија на сите Македонци - политички затвореници или оние што се наоѓаат надвор од неа како емигрант, прогонети за нивните национални или социјал-револуционерни идеи и сфаќања.

7. Обезбедување на демократски слободи - слобода на зборот и печатот, собрание, организирање на културно-просветни, национални, политички, научни, литературно-јазични, спортски и други друштва, организации и сојузи.

8. Отфрлање на националното неравенство и притисок на националните малцинства, при што се обезбеди вистинска рамноправност за сите народности.

9. Широк развој на народното образование, култура и јазик.

10. Широка, ефикасна и вистинска медицинска помош на целото население и специјално на жените родилки, децата и старци.

Сето тоа ќе може да се гарантира и да се исполни кога самите Македонци ја земаат својата судбина во свои сопствени раце и така да се подготви понатамошниот развој, кон политичко, национално и културно самоопределување на македонскиот народ; ќе го дозволи враќањето на близу еден милјон Македонци емигранти распрскани на разни страни на светот во својата татковина и ќе донесе мир, обединување и спокојство на балканските народи што ќе биде услов за нивниот стопански, културен и политички развој - услов за нивното позитивно учество во изградувањето на балканскиот, европскиот и светскиот стопански и културен напредок.

ЗАКЛУЧОК

Македонскиот народ е за зближување, разбирање и братство на балканските народи, тој нема ништо против едно разбирање - општа спогодба или зближување на балканските држави со оглед на гарантирањето на мирот и сочувување на нивната независност, но во никој случај нема да се помириме ако тоа стане за сметка т.е. во штета на Македонија, т.е. во спротивност со нејзината националноослободителна борба и цел - слобода и самоопределување.

Оформувањето на Македонија во нејзините природни географски и економски граници, како одделна слободна единица - држава е единствената гаранција и база за балканското обединување против секоја политика на хегемонија и завојувачки стремежи на Балканот (од изложението на македонската општественост до светското општествено мнение).

ОПШТ МАКЕДОНСКИ НАРОДЕН СОЈУЗ:

Т. Делииванов

Божин Бд. Проданов

Д. Глигоров-Зафиров

П. Трајков

Д-р Павел П. Шатев

Д-р Тодор Павлов

П. Шанданов

Димитар Ефтимов”

На крајот во прилогот на документот се дава список на потписниците со следните пошироки биографски објаснувања:

- Т. Делииванов, бивш учител, училишен инспектор и раководител на револуционерната организација во Кукушко, бивш задграничен претставник на ВМРО (1902), бивш потпретседател на македонскиот национален комитет (1924) и бивш претседател на Кукушкото Благотворително братство “Тоце Делчев”.

- Божин Дим. проданов, бивш учител на револуционерната организација во Солунско, бивш народен претставник, народен претставник на македонската емиграција во Бугарското народно собрание, бивш претседател на Солунското Благотворително братство, бивш член на Македонскиот национален комитет (1935 година).

- Павел П. Шатев, адвокат, публицист, бивш учител, бивш револуционерен деец, учесник во солунската завера (1903 година) и затвореник во Триполис, Сахара-Фезан, бивш претседател на конгресот на Македонската федеративна организација, член на Кратовското Благотворително братство “Јосиф Даскалов”.

- Тодор Павлов, писател, бивш претседател на Меѓународната работничка помош, бивш редактор на многу весници и списанија, член на Филозофскиот институт на Академијата на науките на СССР, познат општествен деец.

- П. Шанданов, офицер, резервен капетан, бивш член на Централниот комитет на ВМРО (1928-1934 година) (се мисли на протогеровистичка струја на ВМРО - б.м.).

- П. Трајков, офицер, бивш член на Централниот комитет на ВМРО (1928-1931 година) (се мисли на протогеровистичката струја на ВМРО - б.м.).

- Дим П. Ефтимов, учител, бивш револуционерен деец, бивш редактор на весникот “Македонска правда” (1932 година).

- Димитар Георгиев-Зафиров, електроинженер, журналист, македонски општественик.